

Notat

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Kemikalier
J.nr. MST-6230-00071
Ref. doble

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Kommissionens forslag om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH), bilag XVII vedrørende begrænsning af bly og blyforbindelser i smykker og hårpyn.

Resumé

Med forslaget indføres forbud mod markedsføring af bly og blyforbindelser i smykker og hårpyn i EU, hvorved indholdet af bly og blyforbindelser begrænses til 0,05 %. Krystalglas, de indre dele i armbåndsure, ædelstene og halvædelsten, samt emaljer, undtages fra forbuddet.

Der skal stemmes om forslaget i REACH komiteen d. 18. april 2012.

Formelt vil der ske en sænkelse af beskyttelsesniveauet i Danmark, når grænseværdien for bly i smykker hæves fra 0,01 % til 0,05 %, men i realiteten påvirkes sundheden og miljøet ikke af en så marginal justering. På europæisk plan hæves beskyttelsesniveauet.

Forslaget vurderes ikke at have samfundsøkonomiske konsekvenser, eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Forslaget forventes at styrke den danske smykkebranches eksportevne af smykker uden bly og blyforbindelser, da Danmark allerede siden 2000 har haft et nationalt forbud mod bly og blyforbindelser i produkter til dekorative formål, herunder smykker.

Regeringen støtter forslaget, da det forventes at ville forbedre beskyttelsen af sundhed i EU samlet set, og reducere mængden af bly i affaldsstrømmen i Danmark, idet der vil være færre overtrædelser af de danske særregler for bly i smykker, når reglerne harmoniseres. Samtidig styrkes den danske smykkebranches eksportevne af smykker uden bly og blyforbindelser.

Regeringen agter derfor at stemme for forslaget.

1. Status

Forslaget har hjemmel i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) 1907/2006 af 30. december 2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH) og vedrører ændring af forordningens bilag XVII.

Kommissionen sendte d. 22. december 2011 forslaget til medlemsstaterne med henblik på afstemning i REACH komitéen d. 18. april 2012. Afstemningen skal ske efter forskriftprocedure med kontrol, hvilket betyder, at Kommissionen udsteder forslaget, hvis der i komitéen er kvalificeret flertal for forslaget og Parlamentet har kontrolleret at Kommission ikke har overskredet sine beføjelser i forslaget.

2. Formål og indhold

Bilag XVII i REACH indeholder begrænsninger vedrørende fremstilling, markedsføring og/eller anvendelse af specifikke stoffer.

Med nærværende forslag indføres bly og blyforbindelser i smykker og hårpynt som stof nr. 63 på bilag XVII om begrænsning, hvorved indholdet af bly og blyforbindelser begrænses til 0,05 % (vægtbaseret). Som eksempler på smykker og hårpynt vil der i bilag XVII blive nævnt armbånd, halskæder, fingerringe, piercingsmykker, armbåndsure, armbåndsbeklædning, brocher og mancheknapper. Grænseværdien gælder for de individuelle dele af produktet.

Krystalglas, indre dele af armbåndsure, ædelstene og halvædelstene, samt glasemaljer undtages fra forbuddet. Undtagelsen af krystalglas og glasemaljer i Kommissionens forslag er begrundet med, at der ikke er den fornødne videnskabelige dokumentation, på nuværende tidspunkt, til at afgøre, om blyforbindelser i glasemaljer ædelstene og halvædelsten kan udgøre en risiko for menneskers sundhed, samt at der ikke er passende alternativer. Regulering af naturlige ædelstene og halvædelstene vurderes desuden ikke at være proportional. De indre dele af ure er undtaget, fordi det vurderes, at børn ikke kan blive udsat for bly via denne kilde.

Kommissionen foreslår at forbuddet træder i kraft 12 måneder efter offentliggørelsen, og at det ikke gælder markedsføring af smykker og hårpynt som allerede er på EU-markedet ved forslagets ikrafttræden. Endvidere undtages smykker produceret før 1961 fra forbuddet.

Forslaget er baseret på et fransk restriktionsforslag, der dokumenterer, at bly i smykker udgør en risiko for menneskers, især børns, sundhed.

Det franske dossier er blevet behandlet i ECHA's risikovurderingsudvalg (RAC), og socioøkonomiske udvalg (SEAC). RAC vurderede bl.a. på basis af Miljøstyrelsens rapport om kortlægning og sundhedsvurdering af kemiske stoffer i smykker, at en grænseværdi på 0,05 % ville sikre at smykker ikke medfører en uacceptabel forøget af risiko for menneskers sundhed. I dossieret, og i vurderingerne, er der ikke taget hensyn til blyets eventuelle påvirkning af miljøet eller mennesker via miljøet. Udvalgenes udtalelser om dossieret ligger til grund for Kommissionens forslag.

3. Europa- Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet hører forud for den endelige vedtagelse om hvorvidt Kommissionen har overskredet sine beføjelser i forbindelse med forslaget.

4. Nærhedsprincippet

Regeringen finder, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet det omhandler begrænsninger i markedsføringen af artikler, som udgør en risiko for mennesker, og som forhandles i hele EU.

5. Konsekvenser for Danmark

Gældende dansk ret og forslaget's lovgivningsmæssige konsekvenser:

Indholdet af bly (metalliske bly) i produkter til dekorative formål, herunder smykker, har siden 2001 været reguleret i den danske blybekendtgørelse, nr. 856/2009, der forbyder bly i en række specifikke artikler.

Indhold af blyforbindelser i artikler og produkter er ifølge den danske blybekendtgørelse generelt forbudt. Der er dog visse undtagelser, herunder krystalglas. Blyforbindelser i ædelstene, halvædelstene og indre dele af armbåndsøre uden batteri har været omfattet af bekendtgørelsen siden 2001. Blyforbindelser i glasemaljer har været omfattet siden 2007.

Formålet med blybekendtgørelsen er overordnet set miljøbeskyttelse - ved at forhindre, at bly og blyforbindelser ender i affaldsstrømmen, og dermed i sidste ende i miljøet.

Grænseværdien i den danske bekendtgørelse er sat til 0,01 % både for bly og for blyforbindelser, og er fastsat ud fra produktionstekniske overvejelser ud fra et ønske om at reducere belastningen mest muligt.

Hvis forslaget vedtages og dermed harmonisere reglerne for bly og blyforbindelser i smykker, vil EU's grænseværdi for bly og blyforbindelser i smykker på 0,05 % blive gældende i Danmark uanset grænseværdien angivet i den danske blybekendtgørelse, som kun regulerer produkter, der ikke er reguleret af anden lovgivning.

De indre dele af armbåndsøre er undtaget fra Kommissionens forslag om at begrænse bly og blyforbindelser i smykker. Bly og blyforbindelser i indre dele af elektriske eller elektroniske (batteridrevne) armbåndsøre er omfattet af EU's RoHS direktiv, der er implementeret i den danske RoHS bekendtgørelse nr. 284/2011, og må således kun indeholde 0,1 % bly. I Danmark er blyforbindelser i de indre dele af armbåndsøre, der ikke er batteridrevne, omfattet af den danske blybekendtgørelse, og må således kun indeholde 0,01 %. Derimod er bly (metallisk bly) i de indre dele af ure ikke reguleret i den danske blybekendtgørelse, idet ure ikke har været fortolket som produkter til dekorative formål.

I Kommissionens forslag er ædelstene, halvædelstene og glasemaljer på eller i smykker og indre dele af armbåndsøre undtaget fra forbuddet. Det er Miljøstyrelsens vurdering, at de danske regler fortsat vil kunne opretholdes for disse smykketyper.

Forslagets økonomiske, erhvervsadministrative og statsfinansielle konsekvenser:

Danmark har siden 2000 haft et nationalt forbud mod bly og blyforbindelser i smykker. Der er derfor ingen omkostninger eller administrative konsekvenser for erhvervslivet, idet de allerede på nuværende tidspunkt forventes at have omstillet deres produktion. Tværtimod forventes det, at danske virksomheder vil have en økonomisk fordel, idet forslaget forventes at styrke den danske smykkebranches eksport af smykker uden bly og blyforbindelser. Den danske smykkebranche består af en række større aktører, der allerede har stor succes med eksport af dansk designede smykker. Det forventes derfor, at den danske smykkebranche vil være i stand til at drage nytte af de forbedrede eksportmuligheder.

Forslaget forventes ikke at have statsfinansielle konsekvenser.

Beskyttelsesniveau:

Forslaget opererer med en grænseværdi på 0,05 %, hvorimod grænseværdien for smykker i den danske blybekendtgørelse er på 0,01 %. Den danske værdi er fastsat ud fra en overordnet målsætning om helt at undgå bly, og er ikke baseret på konkrete beregninger af risici. Grænseværdien er helt konkret fastsat ud fra en målsætning om at undgå tilsætning af bly, mens urenheder er tilladt. Kommissionens forslag er fastsat på basis af en vurdering af risikoen for børn, der sutter på smykker.

Der er formelt tale om en sænkelse af beskyttelsesniveauet, men der sker i realiteten ingen ændring i forhold til beskyttelsen af sundheden og af miljøet ved at hæve grænseværdien fra 0,01 % til 0,05 %. Begge grænseværdier er udtryk for, at det bly, der findes i smykkerne, er urenheder – ikke at blyet bevidst er tilsat.

På europæisk plan vil der ske en styrkelse af beskyttelsesniveauet, idet forbrugerne i de øvrige EU lande vil opnå det samme beskyttelsesniveau, som de danske forbrugere har.

6. Høring

Forslaget har været sendt i offentlig høring af kemikalieagenturet ECHA, og indkomne bemærkninger er offentliggjort på ECHA's hjemmeside.

Forslaget har været sendt i høring i Miljøspecialudvalget sammen med et rammenotat om sagen. Der er indkommet følgende bemærkninger:

3F og DI kan støtte forslaget.

Det Økologiske Råd og NOAH kan ikke støtte forslaget, fordi grænseværdien hæves fra 0,01 % til 0,05 %.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generelt at være en positiv holdning blandt medlemsstaterne.

8. Regeringens holdning

Regeringen støtter derfor forslaget, da det vil forbedre beskyttelsen af sundheden i EU.

Desuden vil mængden af bly i affaldsstrømmen i Danmark blive reduceret, fordi der vil være færre overtrædelser af de danske særregler for bly i smykker, når reglerne harmoniseres. Den mængde bly, der tilføres miljøet fra smykker, hvor bly er bevidst tilsat som del af produktet, overstiger langt den mængde bly, der kan tilføres ved at koncentrationen af bly-urenheder i smykkerne stiger fra 0,01 % til 0,05 %. Den danske smykkebranches eksportevne af smykker uden bly og blyforbindelser vil desuden styrkes.

Regeringen ser gerne en bredere begrænsning af bly, men anerkender, at man ikke i dette forslag har forholdt sig til, at der kan være behov for at begrænse bly og blyforbindelser i yderligere anvendelser. Regeringen er dog ikke enig i, at der, som nævnt i forslaget, ikke findes passende alternativer til ædelstene, halvædelstene og glasemaljer omformuleres, fordi de danske virksomheder har kunnet indrette sig efter det danske forbud og været i stand til at finde alternativer. Det gældende danske forbud har således været i kraft siden henholdsvis 2001 og 2007.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.